

איש הזאב

ואשת העטלף

הם אוהבים אותם, משקיעים בהם את מיטב כספם וזמנם ובטוחים שהבעיה שלהם טמונה רק בדימוי ובהסברה לקויה. מה מניע את האנשים שמקדישים את חייהם להצלת בעלי החיים שרוב בני האדם מתעבים

רועי צ'יקי ארד צילום: תומר אפלבוים

7 ל להבין למה אנשים נאבקים על הישרדותו של בן הדור נוצות או של פרפר קסום שייכחד אם גבעת רקפות תוסב לחניון. אפשר גם להבין את אלה שפועלים למען הצלתם של כלבים וחתולים. אבל יש גם אנשים שמקדישים את חייהם לבעלי חיים שרוב בני האדם מתרחקים מהם ומתעבים אותם. אבי צ'יקי, למשל, בחר לשמש סנגור לאחת החיות השנואות ביותר מאז בריאת העולם – הנחש. ביקור שערך כתלמיד תיכון באגף הזוחלים של הגן הזואולוגי בתל אביב שינה את חייו. כיום הוא מוביל מסע צלב, על חשבון ומנו הפרטי, לשיפור תדמית הנחשים, והקים את עמוד פייסבוק "שומרים על זוחלי הארץ". לפגישתנו

מכשירים את השרץ

מבין בעלי החיים, חרקים שייכים לכאורה למחלקה המתועבת ביותר, אבל בפייסבוק יש הפתעות. קבוצת פייסבוק "ציילומי פרוקי רג" ליים, חרקים, זוחלים ודו-חיים" היא אחת הקבוצות הפעילות ביותר בישראל. הקבוצה מונה 28 אלף חברים נלהבים שמעלים תמונות חרקים מרהיבות ואף מנהלים מפגשי צילום ברחבי הארץ. "לכל אחד יש בבית חרקים", מסביר אורן אוסטר, אחד ממנהלי הקבוצה הפועלת כבר חמש שנים, את ההיסטוריה. "אם למשל תמצא בבית יקרונית התאנה, אתה תיכנס לקבוצה כדי לשאול מה זה החרק המוור הזה ואם הוא מסוכן, ואז תישאר בקבוצה ותהיה שגריר שלנו. חושבים שחרקים זה מגעיל ומפחיד, אבל זה רק מפני שאין לחרקים יחסי ציבור טובים".

מעבר לצילום, מודה אוסטר, בן 35 מתל אביב, שיש לקבוצה ערך חינוכי: "חלק מהמטרה שלנו היא להפחית את הפחדים של הציבור. שאנשים יתייחסו בכבוד וישמרו על זוחלים וחרקים נדירים ולא יהרגו אותם, למרות שחשוב לציין שאנחנו לא אנונימוס של החרקים. לא אכעס על מי שעושה הדברה בבית".

היית עושה הדברה אצלך?

"אם היו אצלי פשפשי מיטה שמוצצים לי את הדם, גם אני הייתי עושה הדברה. בקבוצה אנחנו רוצים להוסיף ידע במקום להוסיף פחד. יש המון הרג מיותר".

מה החרק האהוב עליך?

"טרפרגל, משהו בין פרפר לגמל שלמה".

ד"ר אפרת גביש-רגב היא המנהלת המדעית של אוסף העכבישנים הלאומי. זהו האוסף הגדול מסוגו במזרח התיכון, שמכיל פריטים חשובים שנאספו גם לפני יותר ממאה שנה. העכבישנים מונים בין השאר את העכבישים והעקרבים, שתי סדרות לא נפרדות של פרוקי רג על הציבור הרחב. אני תופס את גביש-רגב לשיחה בזמן שהיא מתכוננת למחקר של אבולוציית עכבישנים במערות הכרמל. "אין צורך לפחד מעכבישים", היא אומרת. "לכולם יש אמנם ארס, אבל מעט מאוד מהעכבישים בישראל מסוכנים לאדם ויש להם חשיבות במאבק נגד מזיקים לחקלאות. עדיף לא להרוג עכבישים שרואים בבית, הם הורגים חינם חרקים שנכנסים הביתה".

למה בעצם חוששים מהם?

"יש כמה מחקרים שבדקו את זה. אנשים בעיקר פוחדים מיצורים שהם פחות מכירים, וזה מתחזק כשהיצורים שעירים והולכים מהר. סברה נוספת היא שההורים מעבירים את הפחד לילדיהם. ילדים לא פוחדים מעכבישנים, אבל ההורים מאוד מלחיצים ומעבירים פחד. בעיני העכבישנים הם בעלי החיים היפים ביותר. חיות מרתקות. אנחנו עוד מוצאים בישראל מינים חדשים, משפחות עכבישנים שלא הכרנו. הם קטנים, אבל אם מסתכלים בהגדלה אפשר לראות כמה הם יפים".

ובכל זאת העכבישנים לא מוגנים.

"אני בהחלט חושבת שרשות הטבע והגנים צריכה להגדיר כמה מהם כמוגנים. הבעיה היא שלא מכירים את כל המינים ולא יודעים את התפוצה, כמה הם נדירים וצריכים הגנה. לדעת, יש בהחלט עכבישנים שכדאי להגן עליהם. למשל נבו יריחו, עקרב מאוד יפה, שסוחרים בו כחיית מחמד שמיוצאת לאירופה. אוספים אותם

תהרוג אותו כמובן. תזמין לוכד ואל תתעסק איתו לבד. פגשת בטבע? תוציא מצלמה ותהנה מהרגע, הרי קשה למצוא נחשים גם אם מחפשים. בשום אופן אל תורוק אבנים. עצם הניסיון להרוג נחש יכול לגרום להכשה. יש כרגע כ-42 מיני נחשים בישראל, מתוכם רק תשעה מסוכנים. למעשה, בכל אזור המרכז והצפון, המין היחיד שמסוכן הוא הצפע המצוי. הבעיה היא שהוא נחש גדול שיכול להכיל כמות גדולה של ארס. רוב האחרים לא מסוכנים. זעמנים למשל טורפים נחשים אחרים כולל נחשים ארסיים".

מה הביא אותך להקים עמוד פייסבוק?

"ראיתי שאנשים בהיסטוריה. ברשתות החברתיות עולות מדי פעם תמונות של גיבורים במרחק שמתגאים שהרגו נחש ואז שואלים אם הוא ארסי. קודם כל הורגים ואז שואלים".

אתה לא יכול ללכודם עליהם. הם מגנים על הילדים שלהם ולא לוקחים צ'אנס.

"ודאי שאני כועס. הם לא צריכים להרוג את הנחש, אלא להזמין לוכד. צלם את הנחש ושלח ללוכד. אם זה למשל זעמן מטבעות, אני בכלל לא הייתי מפנה אותו. הוא לא ארסי. מה יכול לעשות זעמן מטבעות? שום דבר. הבעיה שאין לובי לחיה הזאת".

אם יעליבו לידך פוליטיקאי ויקראו לו נחש, איך תגיב?

"אתקן, אבל בצחוק. אני אדם מן היישוב. אבל בסביבה שלי כולם מכירים אותי ולא יגידו משהו רע על נחשים".

אילו תגובות קיבלת עד כה?

"הצלחתי להמיר אנשים שסלדו מהחיה. כשעבדתי בחברת אשראי, חילקתי דפי מידע על נחשים דרך מחלקת כוח אדם. אני לא מבקש שיחבבו נחשים. אבל אנשים שנאמו נחשים שינו את דעתם. לקמפיין היו תגובות מדהימות. אנשים כתבו לי שאף פעם לא שמעו סטיקרים על המכונות, והפעם הדביקו. מישמו כתב לי שהוא מחכה כל שבוע למדור 'נחש השבוע'. אני מאמין שאם תדאג לשנות את התדמית של החיה הכי מושמצת ומפחידה, ואנשים יבינו שצריך לשמור גם עליה, זה ישליך על כל שאר החיות".

קבוצת פייסבוק שמנהל צובל מונה כבר כ-3,000 חובבי זוחלים. ב-1 בספטמבר צובל ייצא בפרויקט יומני: בעקבות ההצלחה של בחירת הציפור הלאומית, הקבוצה תבחר את הנחש הלאומי. "למה שלא נאדיר את החיה?" הוא שואל. אבל כשאני מבקש שיהמר על הנחש המנצח הוא מהסס כאילו נדרש לבחור בין ילדיו: "אני מאמין בדמוקרטיה ואוהב את כל 42 סוגי הנחשים. לא רוצה לתת העדפה".

אתה אוהב גם את הארסיים?

"גם הם מקומם פה. הם שייכים למארג האקולוגי ונותנים מענה. זה קמפיין שאני מאוד מאמין בו. חשוב שהציבור יקבל מידע נכון ואמין. לא הפחדות".

אם יצליח פרויקט הנחש הלאומי, צובל ינסה ללכת צעד נוסף ולשכנע את ממוסד שמירת הטבע לפזר נחשים בשדות החקלאיים, תחת פיקוח כמובן. "חייבים לשנות את התפיסה לגבי הנחש. רשות הטבע והגנים בנתה באזורים חקלאיים קנים לתנשמות ובזים, למה שלא יפזרו בשדות זעמנים שחורים וזעמני מטבעות כהדברה ביולוגית?"

הגיע צובל, בן ה-43, כשהוא לבוש בחולצה עם הכיתוב "לא הורגים נחשים" והעניק לי ולצלם מחזיק מפתחות תואם. הוא אסף אלפי שקלים בגיוס המונים כדי לחלק חולצות וסטיקרים כאלה.

"כל חיי פגשתי אנשים לחוצים מנחשים", הוא אומר בכון. "אבל כשאתה לומד, אתה מגלה שהנחשים עוורים לבן אדם, הם יופי של הדברה ביולוגית. אם לא תתקרב ולא תגיע בהם, לא יקר רח כלום. הנחש מפחד מהאדם יותר משהאדם חושש מהנחש. צריך להפסיק לפחד ולהתחיל להיזהר".

מה צריך לעשות כשרואים נחש?

"אם נכנס נחש לאזור המגורים שלך, אל

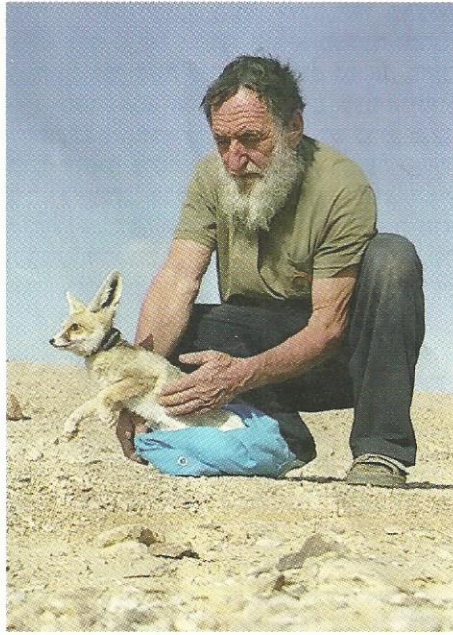
בלי הכרה. ואני מניחה שזה פוגע באוכלוסייה". גם הדורחיים אינה מחלקה פופולרית. יעל בלון, 33, מנסה להציל מהכחדה את החפריות, בנות הדוד של הקרפדות. בלון, דוקטורנטית במחלקה לזואולוגיה של אוניברסיטת תל אביב, ערמלת על יצירת גרעין רבייה של חפריות שגלוקה משוללית הצ'ק פוסט לפני שנחרכה והפכה למרכז קניות משגשג. אנחנו נפגשים בגן הזואולוגי, והיא טובלת את ידה בבוץ כדי למצוא חפרית מתוקה במיוחד להצטלם איתה. החפרית אינה חובבת אור שמש, אבל מתמסרת למצלמה, אולי היא בכלל ישנה. לכמה שניות, אחרי שהבוץ יורד ממנה, היא אפילו נראית מתוקה. "אנשים לא נוטים להתחבר לחיות שאינן לטיפות ואינן חמודות", מודה בלון.

"לפני חמש שנים בסיוע רשות הטבע והגנים וביוזמת ד"ר אורן קולודני אספנו את כל הראשונים של החפריות שהצלחנו לאתר בשוללית הצ'ק פוסט, כדי לגדל כאן, להרבות ולשחרר", היא מספרת. בשנים הראשונות של המחקר בלון מספרת על תחושה של כישלון. החפריות סירבו להתרבות. "חפריות מגיעות לבגרות מינית בגיל 3-4, ובאמת הרבייה קרתה רק בשנה הרביעית, כשהיינו כבר כמעט מיואשים. זה לא מין שאי פעם הצליחו להרבות בשבי", היא מספרת.

לפני שנה הושבו שרוכי ביצים ראשונים של חפריות למאגר מים שבלון לא מעוניינת לציין את מיקומו, והשנה נשלחו לשם ראשונים במצב מתקדם יותר. "חפריות הן מין בסכנת הכחדה חמורה מאוד בארץ. דורחיים סובלים בגלל גניעה בבתי גידול לחים, ביצות ושולליות, גם זיהומים. כדאי לזכור שישראל היא המקום הדומי ביותר שאליו מגיעה החפרית".

מכוער, אבל טיט

אחד ממפעלי חייה של ד"ר מאיה ויינברג, חוקרת עטלפים, וטרינרית ומשוררת, הוא הכנת סת עטלפי הפירות לרשימת המינים המוגנים, כמו אחיהם עטלפי החרקים. "פגיעה בעטלפי פירות נתפסת בשוויון נפש כי הם לא מין נכחד", מספרת ויינברג בתסכול. "עטלפי הפירות נחשבים כמוזיקים לחקלאות בשל טעות היסטורית. בשנות ה-50 האשימו אותם בפגיעה בחק

הפנר ושועל פנק. הגדר עם ירדן יצרה בעיה לזאבים צילום: עמרם צוברי

בעמוד חשמל ונשרף. מלבד תרופות היא אף נעזרה במדקרת סינית. "זה לא זול. לטפל בעטלף עולה משהו כמו אלפי שקלים. אבל פרנקי הוא מיוחד. לא כל יום אתה רואה אחד כזה. כשמגיע משהו כזה, חייבים לעשות כל מה שצריך. בסוף הוא יצליח לעוף".

איך הסביבה מגיבה לייעוד שלך?

"אנשים בשוק. אבל כשאני מראה להם עטלפים, הם מתאהבים ישר. גם למשפחה שלי זה נשמע מצחיק והזוי בהתחלה, אבל כשהכירו מקרוב הם ממש התאהבו. דייטים? אני יוצאת לדייטים כשהעטלפים כבר על החזה שלי, זה חד משמעי".

זה לא מרתיע את הבחורים?

"היה לי דייט שנהרס, כי כל הלילה היינו צריכים לחפש חלב עזים בשביל עטלף".

כמו עם הנחשים, גם לגטיבי חשה שיש שיפור מסוים בתדמית העטלפים בשל הפעילות המבורכת. "מאז שהוקמה העמותה, המצב טוב יותר. ויש ערנות. אנחנו מקבלים כל יום שבעה עטלפים פצועים. אנחנו מסבירים בחנות ובפייסבוק כמה הם חמודים ומעלים תמונות שלהם, הכל כדי לשבור את הסטיגמה שהם מכוערים".

רוצחי עורבים

מאבקה של אורית ברוך, מקימת עמותת אוהב עורב, למען העורבים האפורים דון קישוטי אף יותר, ובנייתם לא ממש מתרומם. ברוך, מלאת כוונות טובות, הקימה במושב בית אליעזר שבו היא מתגוררת בית מחסה ענק לעורבים בהשקעה של כמאה אלף שקלים. אלא שהתנגדות של מגדל כבשים מהמושב וטענות מצד הנהלת המושב שמהות המבנה לא הוצגה להם כיאות הביאה לכך שהפרויקט נבלם רגע לפני אכלוסו. אנחנו מבקרים יחד בבית המחסה המרשים והמשונה, שצומחמים בו עכשיו דרדרים יבשים. ברוך מציגה את המבנה וכמעט בוכה. נוסף על הצרה הזאת, ברוך מתגוננת מול שתי תביעות דיבה מצד אנשים שכינתה "רוצחי עורבים". "כתבתי אמת", היא אומרת ומצביעה על קלטר גדוש בהתכתביות משפטיות.

כשסיפרתי לחוקר טבע שאדבר עם אוהדי עורבים, הוא נבעת. היה חשוב לו שאבטא הסתייגות. "צריך להבדיל בין שמירת טבע על ידי אנשי מקצוע עם ראייה רחבה, לבין אנשים עם דחף להגן על חיה מסוימת. העורבים מחסלים צבים ולטאות. אני יכול להבין את השאיפות של האנשים שמגנים עליהם ואת ההזדהות עם חיה מסוימת, אבל זה ההפך משמירת טבע. העובדה שלחנות או לעורבים יש השפעה קשה על הטבע לא מפריעה לאנשים שמעודדים אותם על ידי האכלה. כך שאוהבי טבע כביכול גורמים להכחדת מינים".

אמירות כאלה וההגדרה של העורבים כמין מתפרץ ומזיק רק גורמים לברוך להתבצר באהבתה לציפור השנואה. ברוך היא אדם טרסאלי ורואה בחלק ניכר ממסד שמירת החי צבועים שבמקרה הטוב רק רוצים כסף, ובמקרה הרע רוצחים. כמעט כל מי שהזכרתי, כולל כאן לה שגם מגינים על עורבים, נתפסים בעיניה כגורמים ציניים.

הרומן של ברוך עם העורבים החל לפני ששנים כשמצאה פרחון, כלומר גזול שפרח מהקן. "התקשרתי לפקח וסיפרתי לו שמצאתי עורב

עדינים ויפים. הפוך מכל מה שחושבים. אני תמיד שמחה להפריך אמונות תפלות ותפיסות מוטעות על עטלפים: הם אינם מסתככים בשיער כיוון שהם נוטים מחוננים, הם מפצים זרעים ומאבקים. בארץ ישראל מוכת הכלבת מעולם לא נמצא עטלף עם כלבת. במבט מקרוב עטלף פירות חמוד כמו כלב או שועל, רק שהוא לא נרשך וחי 30 שנה ומעלה".

אחד הארגונים המובילים בישראל להגנה על עטלפים הוא עמותת ע.ט.ל.פ., שהקימה לפני שלוש שנים נורה ליפשיץ. אני מגיע לחנות מוצרים לחיות ברחוב ראשי בכפר סבא כדי לפגוש את מורן לגטיבי, בעלת החנות ואחת הפעילות המרכזיות בעמותה. לגטיבי, בת ה-35, עטורה בפירסינגים וקעקוע של עטלף. היא יושבת כשעל השמלה שלה, באזור החזה, מדדים שלושה עטלפים. אחרי כמה דקות נכנסת אל המקום רתם סגל, פעילה נוספת, עם משלוח: עוד עטלף פצוע. לגטיבי היא מצילת עטלפים רק שנה וחצי

"עדיף לא להרוג עכבישים שרואים בבית", מסבירה

ד"ר אפרת גביש-רגב, "הם הורגים חינם חרקים שנכנסים

הביתה". לדבריה, ילדים לא פוחדים מעכבישים, אבל ההורים

מלחצים אותם ומעבירים אליהם את הפחד

אלא. מאז הצטבר מחקר המוכיח שעיקר תזונת עטלפי הפירות הוא עצי נוי ולא גידולים חקלאיים. בקפריסין ובטורקיה עטלף הפירות הוכרז כזכר לפני שנים כמזון. בארץ מפגרים בעניין. כיום יש ניסיון להחזיר את עטלפי הפירות אל רשימת המינים המוגנים".

כשאני מציין שהם נחשבים דוחים, היא מתבדחת, "מכוער מכוער, אבל טיט", ומוסיפה: "אף אחד אינו אדיש לעטלפים. חלק מתלהבים מאוד ואחרים, הרוב לצער, נגעלים. אבל אחרי שרואים עטלף פירות מקרוב הדעה משתנה. הפתרון יבוא רק בשינוי החוק ובהסברה טובה. הם

אבל נראית מכורה לעניין. "בפעם הראשונה שרואים עטלפי פירות, מיד מתאהבים בהם. ככה זה עובד. אין סיכוי אחר. מעולם לא נתקלתי במישהו שלא התאהב בהם כשראה אותם מקרוב".

לגטיבי מציגה בפני את ששת העטלפים הנמצאים במשמורת שלה ואת שמותיהם. עוד שמונה ממתנינים לה בבית. אולי כדי להכניס אותי לעניין, היא מספרת שהיא שוקלת לקרוא לעטלף שהגיע מחיפה צ'יקי. לאחד העטלפים, פרנקי, היא אף קוראת "אהבת חיי". תוך כדי השיחה היא מזינה אותו בחלב עזים עם תוספות שמח. קות את חלב האם העטלפי ומספרת שהוא נתפס

"אני יוצאת לדייטים כשהעטלפים על החזה שלי", אומרת מורן לגטיבי, "היה לי דייט שנהרס, כי כל הלילה היינו צריכים לחפש חלב עזים בשביל עטלף"

החקלאים שוורקים בקר מת לשדות. "הובל יוצר את כל הבלגן", הוא מסביר "הזאבים מסתובבים בכל מקום שיש זבל. זה גורם לכך שלכל זאבה יהיו יותר גורים מכעבה. היום זאבים מתקרבים לאנשים ולרפתות בלי פחה. הזאבים מתחילים להיכנס לרפתות ולטרוף, במקום שיטרפו מכרסמים".

ומה עושים עם זה?

"הפתרון הוא לבנות גדרות חשמליות סביב הרפתות. זה פותר את הבעיה. בגולן המצב הר"ב יותר קשה. שם החקלאים יורים בזאבים בגלל כל מיני סיפורי בדיה".

אם אוכלוסיית הזאבים תגדל בגלל השלכת הזבל, תוך כמה שנים יהיו יותר מדי זאבים.

"נקווה שלא נצטרך לדלל בעולם המגמה הפוכה, קודם חיסלו זאבים, עכשיו משיבים אותם, כשהבינו כמה הם חשובים. בלי זאבים המכרסמים יעלו, לא תהיה חקלאות. הזאבים יוצרים דילול טבעי. אין להם מתחרים. אין נמרים ככה, דברים הולכים ונכחדים. הטבע כל כך חלש לעומתנו. אי אפשר להחזיר אותו אחורה. מה שנכחד נכחד. היום אין יותר עזניות. צבי השיטים הולך ונכחד. אם לא נדע לשמור, לא יהיה שום דבר".

בעיה נוספת שעמה מתמודדים הזאבים ושגריהם המסור הפנר היא גיאורפולטיית. לאחרונה נה נבנית גדר מערכת חדשה בין ישראל לירדן. הפנר מספר שהזאבים נהגו לצאת ולהיכנס לירדן ולסעודיה בימים הטובים, וכך האוכלוסיות התערבבו. "הגדר הזאת היא טעות. המדינה סגורה, ואין לזאבים לאן ללכת. אין דם חדש. כל הזאבים נמצאים זה עם זה וזו קטסטרופה, גם לגבי שועלי הצוקים. עשו מעברים, אבל הם מתאימים רק לחיות קטנות, כדי שבני אדם לא ייכנסו, וזה פוגע בצבועים ובזאבים. חייבים שייכנס דם חדש".

אומרים לי לבוא לקחת עורבים, ואני אומרת – בואו אתם מכפר סכא לפה. פעם הייתי מגיעה לכל מקום. זה הרג אותי. אין לי מכונית והייתי נוסעת באוטובוסים שעות עם כלובים. עוד שלושה חודשים אעבור לדירת חדר במקום אחר, ולא אוכל לעזור יותר לעורבים".

ברוך מספרת שניהלה מגעים להעביר את בית המחסה לעורבים למקום אחר ומזכירה שמות של פוליטיקאים שמווהים עם בעלי חיים, אבל לדבריה אף איש ציבור לא מעוניין להיות קשור לעורבים. היא מוכנה אפילו למכור את המבנה בחצי מחיר, כדי לממן את הוצאותיה המ"שפטיות. "חשבתו להגשים חלום. בהתחלה גם במושב חשבו שזו אטרקציה. זה יישב משעמם, אין כאן כלום. אבל הכל נהרס בגלל חקלאי אחד שמתנגד. הרסו לבחורה צעירה את חלום החיים שלה".

אגדת הזאב הרע

סיפור כיפה אדומה לא עשה שירות טוב במיוחד למוניטין של הזאבים. אבל ראובן הפנר, 70, מאילת, גמלאי ברשות הטבע והגנים ומי שמתרוצץ 20 שנה עם זאבי הערבה, לא מאמין באגדות. הוא מודה שזאבים טורפים עגלים מעת לעת, אבל כשאני אומר שאפשר להבין את החקלאים שלא אוהבים אותם, הוא מתרעם. "הם לא צריכים לאהוב אותם. הם פשוט צריכים לשמור על בעלי חיים מוגנים והזאב היא חיה מוגנת. זו יופי של חיה. לא מוזיקה לאף אחד. הכול שטויות של אנשים. ילדה נפלה, אז אומרים שזה זאבים. סתם מאשימים את הזאבים. הם לא מפריעים לאף אחד, אנחנו מפריעים להם. אם נתנהג אליהם באופן תרבותי, אנשים וחיות יחיו יחד ויהיה שקט".

הפנר מאשים את החיילים הלא זהירים, שמ"שליכים בסוף האימונים את המזון למדבר, ואת

פצוע. הוא שאל אם זה עורב שחור. אמרתי שא"פורה או הוא אמר, תהרגי אותו. אין עם מי לדבר. אף אחד לא רצה לעזור לי, אז החלטתי לשקם אותו לבד. גידלתי אותו אצלי, בבוקר הוא היה קם ומנקה לי את השיניים. לימדתי אותו לצוד. הייתי מראה לו עקרב ואומרת 'לצוד' והוא הבין. בסוף הוא עף והייתי ממש עצובה. אז הבטחתי לעזור להרבה עורבים".

עורב אפור מוגדר היום כמיין מזיק.

"מזיק? בדיוק קראתי על אדם שהקים יער אלונגי תבור בלי לנטוע שתיל אחד. רק נתן לעורבנים לחיות שם והם לקחו בלוטים והחביאו באדמה. תוך 16 שנה נוצר יער בלי השקיה. עורב רב הוא לא מיין מזיק ולא מתפרץ. לכל בעל חיים יש תפקיד ואם מוציאים אותו יהיה חוסר איזון. בארץ יש מגמה הפוכה. בישראל הגישה היא שמפריע לך עורב, אז תהרוג אותו".

אומרים שיש יותר מדי עורבים אפורים.

"אין יותר מדי. אם יש יותר מדי, מתפרצת מחלה, או שהם הורגים זה את זה. נאבקתי נגד ירי בעורבים באזור השרון ואירגנתי הפגנות. שונאים פה עורבים. זה בעל החיים הכי שנוא. אתה מביא עורב פצוע לוטרין, והוא מתרחק".

נחשים יותר שנואים.

"נחש זה מיין מוגן. הורגים הרבה יותר עורבים מנחשים. הורגים אותם בגז. אנשים אומרים שהעורב נקמן, מוציא עיניים של ילדים. שונאים פה כל מה ששחור. גם אני פחדתי מעורבים עד שהכרתי אותם. יש יד מכוונת ממשלתית שמנחה פגיעה בעורבים. מרססים בשמן את הביצים שלהם. כורתים עצים בשיא עונת הקינון. רבתי עם קרן קיימת לישראל שחבל על הזמן. באתי עם הקן למי שאחראי, שמתי לו אותו על השולחן ואמרתי תתבייש. הגשתי מאה עררים נגד הכריתות. מבחינתי זו חיית דגל. אם פוגעים בעורב, יפגעו בעיט וכבו".

ברוך מספרת שמסירותה ללא תנאי לעורבים הביאה לכך שמשפחתה והחברים התרחקו ממנה. בימים אלה היא הקימה חברה לצביעת בגדים בצבעי צמחים, כדי לממן את הוצאת הטייפול בעורבים. אבל לדבריה הכסף שלה אוול. בניגוד לרשת המרשימה שהקימו אוהדות העטלפים, ברוך פועלת די לבדה. "אין לי עזרה.

מורן לגטיבי עם עטלף ואורית ברוך עם עורב צילומים: תומר אפלכאום, גיל אליהו

